

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**Проблеми та перспективи розвитку
фінансово-кредитної
системи України**

**Problems and Prospects for the Development of
the Financial and Credit System**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 5-6 грудня 2022 р.)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК [330.34+330.336](063)
E45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 6 від 8 грудня 2022 р.)*

E45 Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України»/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 81 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference " Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2022
© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Лариса Гриценко</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Особливості розрахунку показників ЕВІТ, ЕВІТДА, ОІВДА для підприємств України в сучасних умовах.....	5
<i>Інна Школьник</i> <i>Вікторія Дзюба</i> <i>Олена Журавка</i> <i>Аліна Темченко</i> <i>Крістіна Попова</i> <i>Лариса Гриценко</i>	Оцінка ефективності фінансів депозитних корпорацій України..... «Гнучке бюджетування» як дієвий механізм планування на виробничих підприємствах Оцінка ефективності фінансів депозитних корпорацій України.....	9 13 17
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Тетяна Боряк</i> <i>Лариса Гриценко</i>	Сучасні методи аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання..... Аналіз стану прибутків та збитків підприємств України.....	20 23
<i>Лілія Деркач</i> <i>Олена Журавка</i> <i>Альбіна Білера</i> <i>Людмила Захаркіна</i> <i>Новіков Володимир</i> <i>Nataliia Pihul</i> <i>Yevhenii Pihul</i>	Пенсійний фонд України як державний позабюджетний цільовий фонд..... Вплив цифровізації економічних процесів на розвиток фондового ринку в Україні..... Economic security of the state: essence and goals.....	25 29 32
<i>Лариса Гриценко</i> <i>Вікторія Білошапка</i> <i>Олена Крухмаль,</i> <i>Поліна Коломієць</i> <i>Olena Kasian</i>	Доларизація економіки України: причини і наслідки..... Превентивне управління проблемними кредитами в умовах воєнного стану..... Managing the tourism in Ukraine with Schengen standards.....	34 38 42
<i>Дар'я Свірідова</i> <i>Лариса Гриценко</i> <i>Євгеній Охрімчук</i> <i>Лариса Гриценко</i> <i>Альбіна Білера</i> <i>Тетяна Кубах</i> <i>Євген Руденко</i>	«Зелені фінанси» в контексті забезпечення сталого розвитку..... Сучасні методи управління ризиками технології інтернету речей у бізнес середовищі..... Фінансова безпека підприємств..... Механізм та принципи фінансової безпеки як базові елементи забезпечення фінансово-економічного розвитку держави	44 47 49 51
<i>Інна Школьник</i> <i>Уляна Вініченко</i> <i>Olena Kasian</i>	Управління фінансовим левериджем на підприємстві..... Symbolism between tourism and infrastructure.....	55 58

<i>Світлана Похилько</i>	Цифрові бізнес-моделі та способи їх опису за	
<i>Анна Єременко</i>	допомогою канви Остервальда.....	60
<i>Надія Дехтяр</i>	Теоретичні засади управління активами	
<i>Анна Шевченко</i>	підприємства.....	63
<i>Лариса Гриценко</i>	Впровадження системи фінансового контролінгу	
<i>Наталі Махно</i>	зовнішньоекономічної діяльності	
	підприємства.....	66
<i>Тетяна Кубах,</i>	Ліквідність банківської системи.....	73
<i>Альона Єфіменко</i>		
<i>Lilia Klymenko</i>	Green finance in socio-economic development.....	77
<i>Larysa Hrytsenko</i>		
<i>Anastasiia Fedan</i>	Economic essence and role of credit in the	
<i>Larysa Hrytsenko</i>	development of the state.....	79

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКІВ ЕВІТ, ЕВІТДА, ОІВДА ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Грищенко Лариса Леонідівна,
д.е.н., професор*

*Кожушко Ірина Олександрівна,
студентка гр. БС-11*

Сумський державний університет, м. Суми

Сучасна фінансово-економічна криза, яка окрім ряду негативних факторів впливу на діяльність суб'єктів господарювання, також зумовлена неможливістю об'єктивного оцінювання рівня потенціалу фінансово-майнового стану суб'єктів ринку і на цій основі хибним прогнозуванням перспектив розвитку, істотно знизила рівень довіри до оціночних та аналітичних інструментів. Затверджена урядовими та міжнародними імперативами сучасна система фінансової звітності як основний інструмент інформаційного забезпечення не задовольняє усіх вимог як суб'єктів господарювання, так і користувачів цієї інформації. Найбільшою мірою це обумовлено її неспроможністю репрезентації реальної вартості майна і капіталу підприємства. Не зважаючи на факт законодавчого закріплення того, що фінансові звіти загального призначення слугують не для висвітлення такого роду інформації, а лише для забезпечення спроможності її оцінки, саме вартість компанії є тією інформацією, яка у найбільшому попиті серед зовнішніх користувачів [3].

Вартість майна і капіталу підприємства, оцінена на підставі лише фінансової звітності зазвичай є істотно заниженою, що викривлює факт інвестиційної привабливості суб'єкта. Крім того, в методологію обліку закладено значні неточності та протиріччя з приводу принципів оцінювання майна і капіталу, які ґрунтуються на різних концепціях збереження капіталу і відмінностях в обліковій політиці загалом [4].

Учасники ринку зазвичай оцінюють інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання як з точки зору потенційних і фактичних економічних вигод від інвестицій, так і інвестиційних ризиків. З цією метою переважно використовуються показники доходу (прибутку) на акцію, цінності акції, дивідендної дохідності акцій, дивідендного виходу та інші. Разом з тим, аналіз даних індикаторів має ряд недоліків:

- ґрунтування на даних бухгалтерського обліку, а не на реальних ринкових оцінках активів;
- відмінності у методиках розрахунку коефіцієнтів різних підприємств;
- вплив обраної облікової політики компанії на значення показників (зокрема вплив різних методів оцінки активів) [1].

Вплив цих та ряду інших недоліків аналізу показників, розрахованих на основі фінансової звітності, обґрунтовують актуальність впровадження в практику проформ, які компанія може скласти на додаток до законодавчо затверджених форм звітності. У інвестиційному розрізі проформа передбачає метод висвітлення інформації з акцентом не лише на поточних, а й на прогнозованих показниках. У загальному, основна мета даного методу подання інформації полягає у поширенні інформації для кращого розуміння результативності операційної діяльності компанії.

Якщо ж розглядати даний аспект у розрізі бухгалтерського обліку, то він передбачає виключення з прибутку суб'єкта господарювання результату разових або надзвичайних операцій чи подій, що не характерні для нормального процесу діяльності, зокрема витрат на реконструкцію чи реорганізацію, гудвілу, негрошових статей витрат (амортизація), фінансових (відсоткових) витрат, податків тощо [4]. З огляду на це, проформа прибутку часто містить показники, що відрізняються від звіту про фінансові результати. Основні серед них: ЕВІТ, ЕВІТДА, ОІВДА (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні показники проформи прибутку підприємства

Назва	Розшифрування	Характеристика	Методика розрахунку
ЕВІТ	Earnings Before Interest and Taxes	Аналітичний показник, який відображає обсяг чистого прибутку компанії до вирахування відсотків за позиками та сплаченими податками	Фінансовий результат до оподаткування + Фінансові витрати – Фінансові доходи
ЕВІТДА	Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization	Відображає обсяг чистого прибутку компанії за вирахування відсотків за позиками, сплачених податків та амортизаційних відрахувань	Фінансовий результат до оподаткування + Фінансові витрати – Фінансові доходи + Амортизація
ОІВДА	Operating Income Before Depreciation and Amortization	Відображає обсяг операційного прибутку компанії до вирахування амортизації необоротних активів	Операційний дохід + Амортизація нематеріальних активів + Знос основних засобів

Джерело: систематизовано авторами на основі [4].

Основною перевагою наведених проформ є те, що вони демонструючи головні фактори операційної ефективності без врахування разових та надзвичайних операцій, можуть відображати операційну ефективність бізнесу та бути своєрідною базою для прогнозування майбутніх фінансових результатів. До того ж, певні особливості проформ дають можливість мінімізувати вплив негативних факторів аналітичних коефіцієнтів. Зокрема, говорячи про показник ЕВІТДА можемо бачити, що він не включає амортизаційні відрахування, тому певною мірою виключає фактор облікової політики. У свою чергу вирахування податків і відсоткових витрат відкидає нерелевантні для великих суб'єктів фактори [1].

У першу чергу, зосередимо увагу на показнику ЕВІТ, який є виміром операційного прибутку. Усуваючи вплив відсотків та податкових платежів, він показує основну прибутковість підприємства незалежно від структури капіталу чи податкової юрисдикції, де воно працює. Цей показник доцільно використовувати для характеристики конкурентоспроможності компанії у розрізі конкретного сектору серед інших суб'єктів господарювання, які мають різну структуру капіталу, податковий режим тощо.

Якщо ж говорити про показник ЕВІТДА, то він виключає вартість базових активів компанії, а також витрат на фінансування та податкові зобов'язання. Єдиною різницею до попередньої проформи є неврахування цим показником амортизації. Виключаючи усі неопераційні витрати, ЕВІТДА дає уявлення про «чистіший» прибуток і його здатність генерувати вільні кошти. Крім того, знос і амортизація не є грошовими витратами, тобто вони не впливають на ліквідність компанії, а отже їх виключення дає підстави для порівняння ефективності підприємств галузі.

Показник ЕВІТДА особливо корисний як міра прибутковості суб'єкта господарювання в активоемних галузях, де підприємства часто мають високі позики. У такому разі відсоткові витрати і річна амортизація, пов'язана з цими активами, значно занижують розмір чистого фінансового результату (прибутку). З іншого ж боку, таке виключення може скласти оманливе уявлення про реальний фінансовий стан підприємства, оскільки відсотки та амортизаційні відрахування є дійсними витратами і зазвичай «виводять» готівку з компанії. Не зважаючи на те, що амортизація являється всього технікою бухгалтерського обліку, більшість активів дійсно з часом втрачають свою вартість і з'являється потреба у їх заміні. З огляду на це, ЕВІТДА може створювати враження, що компанія є більш прибутковою ніж насправді [2].

Не зважаючи на попередні твердження, показник ЕВІТДА має дійсну аналітичну цінність, оскільки дає підстави для порівняння підприємств галузі виключаючи фактор їх величини та стадії розвитку, а отже і стану основних засобів, боргового навантаження чи режиму оподаткування. Крім того, ЕВІТДА є актуальним для порівняння ефективності діяльності підприємства

з суб'єктами господарювання-резидентами інших країн, у такому випадку чистий прибуток використовувати недоцільно. Саме через вирахування факторів відсоткових витрат, амортизаційних відрахувань та податкових платежів порівняння на міжнародному рівні стає реальним.

У свою чергу, OIBDA включає в себе лише дохід від операцій, які здійснюються на постійній основі. Тобто показник стійкий до впливу одноразових нарахувань, пов'язаних, наприклад, з курсовими різницями чи знижками. Саме OIBDA в першу чергу характеризує рентабельність основної діяльності підприємства. Крім того, дана проформа має ряд переваг, зокрема: OIBDA враховує амортизацію тому є найбільш прозорою характеристикою із запропонованих, вирахування позареалізаційних доходів і витрат та податкових пільг, оскільки вони носять ймовірнісний характер.

Таким чином, у розрахунку OIBDA залишаються тільки операційні доходи та витрати, на основі яких ґрунтується найбільш прозорий розрахунок і подальший аналіз. Тому можемо вважати показник найкращим методом відображення реального положення конкретного суб'єкта господарювання на ринку, оскільки він слугує для висвітлення поточного стану компанії, а також її можливості щодо погашення заборгованості, фінансування витрат та залучення нових позик.

Так як наведені проформи є найбільш близькими до величини чистого грошового потоку, саме вони характеризують обсяг виробленого фінансового результату, призначеного для подальшого розподілу між державою (податкові платежі) і власниками капіталу (відсоткові витрати). У загальному розумінні ж, вони оцінюють здатність підприємства генерувати грошовий потік у процесі своєї основної діяльності.

Список використаних джерел

1. Корягін М.В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : монографія / М.В. Корягін, П.О. Куцик. – Київ : Інтерсервіс, 2016. – 276 с.
2. Малинка К., Лободзинська Т. Показники EBINDA та OIBDA: економічний зміст та особливості обчислення. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Інфраструктура ринку, № 7. С. 381–386.
3. Семенова К. Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 5-6. С. 77–82.
4. Яремко І. Й. Система публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки : Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Львів, 2016. 466 с.